

# Vilken makt har kommunen?

Var fattas de beslut som påverkar livet i staden?

*Reflektions- & diskussionsövning (ca 15 min)*

## Uppgiftsbeskrivning

Presentationerna som ni just har sett visar hur städer kan utvecklas och förändras – men vem bestämmer egentligen över sådant? I den här uppgiften får eleverna utforska vem som bestämmer vad i samhället. Målet är att förstå vilken makt som finns nära deras vardag – och hur de kan påverka den.

### INFOBOX: Beslutsnivåer i samhället

Här följer en kort sammanställning över olika beslutsnivåer och vad de styr över:

1. **Kommunen:** Bestämmer om skola, förskola, fritidsgårdar, parker, lokala gator, cykelvägar och ofta vatten/avfall. De planerar också hur staden ska se ut och var det får byggas hus, vägar och centrum. Kommunen har väldigt mycket makt över vad som sker i staden, och faktum är att den totala kommunkassan i Sverige är lika stor som statskassan, så de har också goda ekonomiska förutsättningar.
2. **Regionen:** Ansvarar främst för sjukvård och kollektivtrafik i området.
3. **Riksdag och regering:** Fattar beslut om lagar som gäller i hela landet, till exempel skatter, miljölagar, skollag och trafikregler. De ansvarar också för polis, försvar och den övergripande klimat- och energipolitiken.
4. **EU (Europeiska unionen):** Fattar beslut gemensamma regler för EU-länderna, till exempel handel, miljökrav, jordbrukspolitik och vissa delar av migrations- och klimatpolitiken. EU-lagar går ofta före svenska lagar om de krockar.
5. **FN (Förenta Nationerna):** Kan inte bestämma över enskilda länder, men sätter upp globala mål och avtal, till exempel om klimat, mänskliga rättigheter och fred. FN försöker få länder att samarbeta och följa överenskommelser, men länderna väljer själva vilka avtal de vill följa.

1. Skriv upp de fem olika beslutsnivåerna i infoboxen på tavlan (det fetstilta), och fråga eleverna var de tror att de viktigaste politiska besluten som rör livet i deras närområde fattas.
2. Låt dem tala med sin bordsgranne och gemensamt rangordna alternativen med 1-5 (där 1 = mest makt och 5 = minst makt).
3. Avslöja nu "hemligheten" (det inte så välkända faktumet) om vart inkomstkatten som alla deras lärare betalar går; nämligen till kommunen och regionen – inte till statskassan, som många tror. (Faktum är att all inkomstskatt, oavsett yrke, med en lön upp till och med drygt 50 000 kr/månad går till kommunen och regionen.)

4. Konstatera att “pengar inte är allt, men en viktig faktor som styr vad kommuner kan göra”.  
Fråga sen eleverna om de, med denna nya information, vill ändra ordningen på beslutsnivåerna som de listade i steg 1.
5. Avsluta med att gå igenom infoboxen på sida 1 och lyft särskilt faktumet att det är lokalt i kommunen som mycket av det viktiga kring hur livet i staden/kommunen ser ut bestäms.
  - a. Fråga eleverna vilka som arbetar på kommunens förvaltningar och med lokalpolitiken och vad de har för yrken. Fråga om någons föräldrar arbetar där. Betona att det är “vanliga människor” som arbetar där och att de påverkas av de idéer invånarna i en kommun har.
  - b. Fråga eleverna vad de skulle vilja ha mer av där de bor, och om någon t ex vill ha ett badland eller skateboardpark, hur man skulle kunna påverka det.

## Syftet med övningen

Syftet med övningen är att ge eleverna en konkret förståelse för var politisk makt över deras stad eller kommun faktiskt finns, och hur ekonomiska resurser hänger samman med politiska beslut. Genom att rangordna olika beslutsnivåer och motivera sina val tränar eleverna demokratiskt tänkande och får syn på hur beslut som fattas nära dem påverkar vardagen – och hur de själva kan vara med och påverka utvecklingen i sin närmiljö.